

LitLab Leesclub

Leesclub 3: Mens & dier

Ivanov van Hanna Bervoets

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Ivanov* van Hanna Bervoets. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Universiteit Utrecht

PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS
De kunst van het geven

slo

www.litlab.nl
info@litlab.nl

Inleiding

[Felix:] “Maar wanneer je met voorbedachten rade een mens met een dier kruist, dan overschrijd je een zekere grens, dat begrijp je toch wel?” [Helena:] “Eerlijk gezegd niet. Want ik vraag me af over welke grens je het hebt; het klinkt als een stippellijn waarvan niemand meer weet wie hem heeft gezet. Ik bedoel, er zijn ontelbare manieren om onze omgeving in te delen. Bestaat onze wereld uit mensen aan de ene kant, en dieren aan de andere kant? [...] Het is de grens die bepaalt in welk vlak we staan. En met wie.” (p. 129)

Ivanov vertelt over de Nederlandse student journalistiek Felix, die in de jaren negentig een periode in New York studeert. Hij komt er in aanraking met de hoogleraar Helena Frank en haar controversiële project: Frank doet een poging om een aap met een mens te kruisen. Ze probeert daarmee de experimenten te herhalen van de Russische bioloog Ilya Ivanov (1870-1932), die in de jaren 1920 probeerde een mengvorm tussen aap en mens tot stand te brengen.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Ivanov*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Ivanov* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Hoe heet het krantje van Felix

1. US Weekly
2. The New Yorker
3. NYU Weekly

LitLab

Quizvraag 2

Van welk ongedierte krijgt Felix last in zijn kamer?

Quizvraag 3

Welke onterechte aanname doet Lois over Felix tijdens hun eerste college?

1. Ze denkt dat hij heteroseksueel is.
2. Ze denkt dat hij een Amerikaan is.
3. Ze denkt dat hij dronken is.

LitLab

Quizvraag 4

Welke beroemde Amerikaanse sportman komt uitgebreid ter sprake in Ivanov?

1. Mohammed Ali
2. O.J. Simpson
3. Michael Jordan

LitLab

Quizvraag 5

Wat koopt Felix aan het einde van de roman in de Poolse delicatessenwinkel?

Antwoorden

1. NYU Weekly (antwoord 1)
2. Bedwantsen / bed bugs
3. Ze denkt dat hij heteroseksueel is. (antwoord 1)
4. O.J. Simpson (antwoord 2)
5. Een Baboesjka/ Matryoshka (ook goed: een potje honing)

LitLab

LitLab

Quizvraag 3

Quizvraag 2

Quizvraag 1

Antwoorden

Quizvraag 5

Quizvraag 4

Feest der herkenning? 1/8

In welk personage kon je je tijdens het lezen het beste inleven? Waardoor kwam dat?

LitLab

Feest der herkenning? 2/8

Kun je *Ivanov* vergelijken met een ander boek of film? Wat zijn belangrijke overeenkomsten?

LitLab

Feest der herkenning? 3/8

Vind je het belangrijk dat een boek als *Ivanov* de vraag stelt naar de grenzen tussen mens en dier? Waarom wel of niet?

LitLab

Feest der herkenning? 4/8

Wat is volgens jou een cruciaal verschil tussen dieren en mensen?

LitLab

Feest der herkenning? 5/8

Wat vond je van de motieven achter de experimenten van Helena Frank? Denk je dat ze ermee kan bereiken wat ze wil?

LitLab

Feest der herkenning? 6/8

Onze opvattingen over verschillen tussen mens en dier hebben concrete gevolgen voor de manier waarop we met dieren omgaan in het dagelijkse leven. Bijvoorbeeld: als we aannemen dat dieren geen zelfbewustzijn hebben, kan dat onze keuze om vlees te eten rechtvaardigen. Hoe zie jij in je eigen leven een relatie tussen jouw opvattingen over dieren en je gedrag?

LitLab

Feest der herkenning? 7/8

Hoe verschillen jouw opvattingen en gedragingen over onze omgang met dieren van die in de roman?

LitLab

Feest der herkenning? 8/8

Het type onderzoek dat Helena doet is overal ter wereld verboden. Vind je dat terecht, en waarom wel of niet?

LitLab

Stof tot nadenken? 1/8

Lees het citaat uit de inleiding nogmaals. Kun je omschrijven waar deze discussie tussen Felix en Helena precies over gaat?

LitLab

Stof tot nadenken? 2/8

Aan het begin van de roman bezoekt Felix de dierentuin in Amsterdam. Hoe bepalen zijn herinneringen aan zijn tijd in New York dat moment?

LitLab

Stof tot nadenken? 3/8

Het verschil tussen mensen en dieren houdt ons al eeuwen bezig. We zeggen bijvoorbeeld dat dieren anders zijn, omdat ze niet actief kunnen nadenken over hun bestaan en over de consequenties van hun gedrag. Is er voor Ivanov een verschil tussen mens en dier, en hoe blijkt dat uit zijn experimenten?

LitLab

Stof tot nadenken? 4/8

Ivanov stelt dus de grenzen tussen mens en dier aan de orde. Daarnaast laat de roman ons nadenken over de veronderstelde grenzen tussen andere 'hokjes', zoals homo's en hetero's, zwart en wit, mannen en vrouwen. Op welke momenten in het verhaal gebeurt dat volgens jou?

LitLab

Stof tot nadenken? 5/8

Helena probeert een ouder experiment van Ivanov te herhalen. In hoeverre volgt zij hem en slaagt zij daarin? En wat zegt dat over ontwikkelingen in de manier waarop we nadenken over het verschil tussen mens en dier?

LitLab

Stof tot nadenken? 6/8

Wordt de aapmens die Helena wil maken voorgesteld als een dier, een mens of een kruising daartussen? Wat laat de aapmens ons zien over het verschil tussen mens en dier?

LitLab

Stof tot nadenken? 7/8

Wat is er volgens jou precies gebeurd tussen Helena en Felix op die mysterieuze kerstavond bij Helena thuis? En wat heeft die gebeurtenis te maken met de centrale thematiek van het boek?

LitLab

Stof tot nadenken? 8/8

Op verschillende plekken spreekt de vertelling de lezer expliciet aan: 'maar weet u', 'laat me u gewoon vertellen wat er gebeurde' (p. 135). Wat is volgens jou het (beoogde) effect van die aansprekingen?

LitLab

